

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
РОЗПОРЯДЖЕННЯ

від 30 вересня 2015 р. № 1018-р
Київ

Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми “Молодь України” на 2016-2020 роки

1. Схвалити Концепцію Державної цільової соціальної програми “Молодь України” на 2016-2020 роки, що додається.

Визначити Міністерство молоді та спорту державним замовником Програми.

2. Міністерству молоді та спорту разом із заінтересованими центральними органами виконавчої влади розробити та подати до 1 грудня 2015 р. Кабінетові Міністрів України проект Державної цільової соціальної програми “Молодь України” на 2016-2020 роки.

Прем'єр-міністр України Інд. 73	А.ЯЦЕНЮК
---	-----------------

СХВАЛЕНО
розпорядженням Кабінету Міністрів України
від 30 вересня 2015 р. № 1018-р

КОНЦЕПЦІЯ
Державної цільової соціальної програми “Молодь України”
на 2016-2020 роки

Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована Програма

Державна цільова соціальна програма “Молодь України” на 2016-2020 роки (далі - Програма) базується на необхідності повноцінного розвитку та самореалізації молоді, що є однією із суспільних цінностей, а соціальна підтримка молоді є одним з основних пріоритетів державної політики.

Програма ґрунтується на науковому аналізі стану і проблем розвитку української молоді, результатів попереднього етапу реалізації державної політики у молодіжній сфері в Україні, а також враховує програмні вимоги і перспективи, визначені Стратегією розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року, схваленою Указом Президента України від 27 вересня 2013 р. № 532, планом заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, на 2014-2017 роки, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 р. № 847 (Офіційний вісник України, 2014 р., № 77, ст. 2197), Стратегією сталого розвитку “Україна - 2020”, схваленою Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5, документами Європейського Союзу та Ради Європи, що регламентують європейські засади розвитку молодіжної політики.

Програма побудована з урахуванням вікових меж молоді від 14 до 35 років включно, у тому числі дітей віком від 14 до 18 років.

Проблемами, які потребують розв'язання, є:

несистемний характер формування у молодих людей громадянської позиції та національно-патріотичної свідомості;

відсутність у молоді мотивів та навичок до самостійного отримання знань;

низький рівень зайнятості молоді на ринку праці за обраною професією та практичних вмій і навичок молодих фахівців;

складність та тривалість переходу молоді від навчання до стабільної та задовільної роботи;

повільні темпи розвитку підприємництва серед молоді;

недостатнє використання інноваційного потенціалу молоді;

низька якість загальної середньої освіти молоді;

високий рівень захворюваності та смертності молоді, слабка мотивація до дотримання молодими людьми здорового і безпечного способу життя, недостатній рівень знань та навичок молоді у галузі безпеки життєдіяльності;

недостатнє набуття молодими людьми знань, умінь та навичок поза системою освіти з метою підвищення конкурентоспроможності молоді на ринку праці;

низький рівень професійної орієнтації молоді;

відсутність сталої тенденції до зниження рівня злочинності у молодіжному середовищі, насильства та системної роботи у сфері їх профілактики;

низький рівень забезпечення молодих сімей житлом;

низький рівень організації та культури молодіжного дозвілля;

слабка інтегрованість української молоді у європейське та світове молодіжне співтовариство.

Слід зазначити, що подібні проблеми виникають і в інших іноземних державах. Наприклад:

за інформацією Євростату, у державах ЄС у 2008 році щоденно курили 31 відсоток молодих чоловіків та 20 відсотків молодих жінок (віком 15-29 років). В Україні цей показник серед молоді становив 29,3 відсотка (чоловіки - 41,5, жінки - 16,4 відсотка);

рівень безробіття серед молоді віком 15-24 роки у державах ЄС у 2014 році становив 21,9 відсотка. В Україні у 2014 році цей показник серед молоді віком 15-24 роки становив 23,1 відсотка (серед молоді віком 15-34 роки - 13,5 відсотка). В окремих державах ЄС рівень безробіття у 2014 році серед молоді віком 15-24 роки становив: Іспанії - 53,2 відсотка, Греції - 52,4, Італії - 42,7, Португалії - 34,8 відсотка;

за даними Світового банку та рейтингу "Ведення бізнесу" (Doing Business), Україна посідає 96-е місце з 189 держав (2015 рік).

Отже, існує потреба у впровадженні більш прагматичної та обґрунтованої політики у молодіжній сфері, що означає підготовку молоді як суспільно активних громадян, здатних до життя у самоорганізованій громаді та суспільстві.

Аналіз причин виникнення проблеми та обґрунтування необхідності її розв'язання програмним методом

Об'єктивними причинами виникнення зазначених проблем є:

відносно низький рівень соціально-економічного розвитку та обмежені матеріальні ресурси держави; негативний вплив на суспільство сили інерційного розвитку, пов'язаного із застарілими методами адміністративно-командного управління, тоталітарною ідеологією;

нерозвиненість інститутів громадянського суспільства, відсутність механізму залучення молоді і творчого запозичення позитивного зарубіжного досвіду та узгодження національної молодіжної політики з молодіжною політикою ЄС.

Суб'єктивними причинами є:

незадовільний рівень дотримання українським суспільством законодавства внаслідок низької політичної та правової культури;

слабка координація і взаємодія органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства та роботодавців, профспілок, міжнародних організацій у галузі реалізації державної політики у молодіжній сфері;

відсутність повноцінного механізму формування та реалізації державної політики у молодіжній сфері і налагодження зв'язку між управлінськими структурами і молодіжним середовищем; низький рівень поінформованості молоді про державну політику в молодіжній сфері.

Державна політика у молодіжній сфері потребує удосконалення з метою приведення у відповідність з потребами молоді та українського суспільства.

Таким чином, для розв'язання зазначених проблем необхідно провести системний аналіз можливостей та потреб молоді, здійснити перехід до відкритої моделі державної політики у молодіжній сфері в Україні, в якій молоді люди зможуть осмислено брати участь у прийнятті рішень, що впливають на їх життя, та забезпечити здійснення заходів відповідно до пріоритетів Програми, а також необхідних для розвитку навичок та здібностей молоді.

Наведене обумовлює необхідність розроблення єдиної та цілісної Програми для молоді.

Порівняно з попередніми програмними документами представлена Програма містить дієвий механізм її виконання та критерії визначення ефективності її імплементації.

Мета Програми

Метою Програми є створення сприятливих умов для розвитку і самореалізації української молоді, формування її громадянської позиції та національно-патріотичної свідомості.

Виконання Програми забезпечить збільшення у 2020 році до 50 відсотків порівняно з 2015 роком (13,8 відсотка) чисельності молоді, яка візьме участь у молодіжних програмах та заходах, спрямованих на розв'язання актуальних проблем молоді. Водночас питома вага активної участі українського суспільства у національно-патріотичних заходах у 2020 році становитиме 25 відсотків.

Визначення оптимального варіанта розв'язання проблеми на основі порівняльного аналізу можливих варіантів

Існує два варіанти розв'язання проблеми.

Перший варіант полягає у застосуванні традиційного механізму організації роботи з молоддю - на основі діючої управлінської вертикалі: центральні органи виконавчої влади - структурні підрозділи з питань молоді та спорту місцевих держадміністрацій - молодь. Проте така модель, як правило, майже цілком орієнтована на розв'язання проблем за рахунок бюджетних коштів, нівелює управлінську роль молодіжних громадських об'єднань, обмежує активність органів місцевого самоврядування.

Другий (оптимальний) варіант передбачає формування оновленого механізму організації роботи з молоддю, в основі якого є поєднання управлінської вертикалі з інститутами громадянського суспільства: молодіжними та дитячими громадськими організаціями, організаціями, що співпрацюють з волонтерами та молоддю. Зазначений варіант також передбачає: піднесення ролі молоді у суспільно-політичному житті держави та становлення її як одного із ключових суб'єктів державної політики у молодіжній сфері; дієву співпрацю із залученням громадянського суспільства; органічне поєднання в ціннісних орієнтаціях молоді громадянської позиції та патріотизму; фінансування заходів з виконання Програми за рахунок державного, місцевого бюджетів, надходжень від донорських та благодійних фондів; створення умов для розширення соціальних гарантій молоді; підвищення рівня доступу молоді до якісної освіти та працевлаштування на перше робоче місце.

Оптимальний варіант виконання Програми ґрунтується на системі загальноєвропейських принципів: відкритості, рівності можливостей, реалістичності Програми, дієвому та відповідальному підході, а також безпосередньому залученні молоді до її виконання.

Шляхи і способи розв'язання проблеми, строк виконання Програми

З метою раціонального використання ресурсів Програма передбачає концентрацію зусиль на шести пріоритетах:

Пріоритет 1. Формування громадянської позиції і національно-патріотичне виховання - здійснення заходів, спрямованих на відродження національно-патріотичного виховання, утвердження громадянської свідомості і активної життєвої позиції молоді.

Пріоритет планується реалізувати за такими напрямками:

“Молодь у злагоді із законом”. Мета: посилення профілактики правопорушень у процесі підвищення рівня правових знань, правової культури та правової поведінки молоді;

“Патріот”. Мета: формування патріотичної свідомості молоді, зокрема у навчальних закладах і у молодіжному середовищі, шляхом розвитку історичної пам'яті; популяризація української культури і народних традицій; усвідомлення національної своєрідності; залучення молоді до суспільно значущої діяльності;

“Гідність і толерантність”. Мета: виховання у молоді почуття особистої та національної гідності, подолання комплексів меншовартості, формування шанобливого ставлення до внеску національних меншин у державотворчі процеси України;

“Охорона навколишнього природного середовища”. Мета: формування бережливого ставлення до навколишнього природного середовища;

“Культура і духовність”. Мета: підтримка ініціатив молоді, створення умов для її творчого і духовного розвитку, інтелектуального самовдосконалення.

Пріоритет 2. Здоровий спосіб життя молоді - здійснення заходів, спрямованих на популяризацію та утвердження здорового і безпечного способу життя та культури здоров'я серед молоді.

Пріоритет планується реалізувати за двома напрямками:

“У здоровому тілі - здоровий дух”. Мета: підвищення рівня здоров'я молоді, популяризація та утвердження здорового і безпечного способу життя та культури здоров'я серед молоді;

“У гармонії з собою і світом”. Мета: сприяння зміцненню психічного здоров'я молодих людей, формування внутрішньої культури їх взаємин у сім'ї та соціальному середовищі; забезпечення репродуктивного здоров'я молоді, популяризація серед молоді знань з безпеки життєдіяльності.

Пріоритет 3. Розвиток неформальної освіти - здійснення заходів, спрямованих на набуття молодими людьми знань, навичок та інших компетентностей поза системою освіти, зокрема шляхом участі у волонтерській діяльності.

Пріоритет планується реалізувати за такими напрямками:

“Молодіжний працівник”. Мета: виконання програми підготовки працівників, які працюють з молоддю, із залученням державних службовців молодіжної сфери та представників молодіжних громадських організацій і видача зазначеним працівникам відповідних сертифікатів;

“Молодіжні центри”. Мета: проведення аналізу існуючої мережі установ, які працюють з молоддю, та розвиток на їх базі молодіжних центрів, виходячи з потреби конкретного регіону;

“Молодіжне таборування”. Мета: розвиток неформальних форм роботи з молоддю шляхом організації наметових таборів у регіонах України, включаючи їх разове облаштування, без створення стаціонарних закладів;

“Молодіжний інформаційний та навчальні портали”. Мета: здійснення заходів з метою інформаційного забезпечення державної політики у молодіжній сфері та комунікацій молоді у межах України і зарубіжжя;

“Молодіжний паспорт”. Мета: створення європейського інструменту презентації знань, досвіду і кваліфікації молоді особи для підвищення її соціальної мобільності.

Пріоритет 4. Зайнятість молоді - створення умов та здійснення заходів, спрямованих на працевлаштування молоді (забезпечення первинної і вторинної зайнятості та самозайнятості молоді).

Пріоритет планується реалізувати за такими напрямками:

“Профорієнтація”. Мета: спрямування професійних інтересів молоді за формулою: “інформування - навчання - тестування - залучення”, формування усвідомлених мотивів вибору певного виду діяльності, що забезпечить задоволення матеріальних і духовних потреб молоді;

“Молодіжне підприємництво”. Мета: сприяння розвитку молодіжного підприємництва, самозайнятості та ефективного просування молодих людей у підприємницькому середовищі;

“Волонтер”. Мета: проведення заходів, спрямованих на залучення молоді до волонтерської діяльності;

“Сприяння зайнятості”. Мета: формування та реалізація механізму підвищення рівня зайнятості молоді шляхом сприяння її працевлаштуванню, стажуванню на робочих місцях та залученню до суспільно значущої діяльності як способу забезпечення вторинної зайнятості.

Пріоритет 5. Житло для молоді - створення умов для забезпечення молоді житлом.

Пріоритетом передбачається здійснення заходів, спрямованих на забезпечення молоді житлом, насамперед осіб з особливими потребами, молодих сімей, що мають у своєму складі учасників бойових дій, інвалідів війни, а також молодих сімей, один із членів якої загинув (пропав безвісти) або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час захисту Батьківщини, шляхом проведення аналізу законодавства, його удосконалення та ефективного виконання існуючих державних і регіональних програм у цьому напрямі.

Пріоритет 6. Партнерська підтримка молоді, що проживає на тимчасово окупованій території України, та внутрішньо переміщених осіб - здійснення заходів, спрямованих на соціальне становлення та підтримку молоді з числа внутрішньо переміщених осіб.

Реалізація проектів в рамках Програми передбачає оновлення механізму державної політики у молодіжній сфері шляхом:

узгодженої роботи органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства, установами та закладами, що працюють з молоддю, на державному і місцевому рівні;

підтримка соціально значущих проектів інститутів громадянського суспільства, зокрема молодіжних та дитячих громадських організацій.

Координацію міжвідомчої співпраці щодо реалізації державної політики у молодіжній сфері здійснюватиме Мінмолодьспорт.

Реалізація пріоритетів Програми включає посилення роботи з розвитку міжнародного молодіжного співробітництва, сприяння інтеграції молоді у світову та європейську молодіжну спільноту.

Процес виконання Програми передбачає здійснення комплексу експертно-аналітичних, організаційних, впроваджувальних і підсумкових оціночних заходів із застосуванням гендерного підходу. Строк виконання Програми - з 2016 по 2020 роки.

Очікувані результати виконання Програми, визначення її ефективності

Виконання Програми дасть змогу:

збільшити кількість молоді, залученої до програм та заходів, спрямованих на національно-патріотичне виховання та підвищення рівня громадянської свідомості молоді України до 2020 року на 25 відсотків шляхом налагодження системної освітньої, виховної, інформаційної роботи за участю установ, які працюють з молоддю, інститутів громадянського суспільства, молодіжних працівників, волонтерів;

збільшити до 30 відсотків чисельність молоді, залученої до популяризації та утвердження здорового і безпечного способу життя та культури здоров'я;

створити цілісну систему неформальної освіти молоді;

забезпечити підготовку 100 працівників, які працюють з молоддю, із залученням державних службовців молодіжної сфери і представників молодіжних громадських організацій щороку та видачу зазначеним працівникам відповідних сертифікатів;

забезпечити розвиток молодіжного підприємництва шляхом удосконалення існуючої нормативно-правової бази та систематизації преференцій для молодих підприємців, формування підприємницьких навичок молоді;

забезпечити надання підтримки молоді у працевлаштуванні та сприяти створенню для неї нових робочих місць;

підвищити рівень самоорганізації і самоврядування інститутів громадянського суспільства та їх осередків;

забезпечити залучення молоді до волонтерства як форми суспільно значущої діяльності вторинної зайнятості;

знижити рівень правопорушень серед молоді до 2020 року на 20 відсотків, активізувавши правову освіту та участь молоді у суспільно значущій громадській діяльності;

забезпечити ефективне виконання державних і регіональних програм з метою забезпечення молоді житлом, насамперед осіб з особливими потребами, молодих сімей, що мають у своєму складі учасників бойових дій, інвалідів війни, а також молодих сімей, один із членів якої загинув (пропав безвісти) або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час захисту Батьківщини;

забезпечити інтеграцію української молоді в європейські та світові молодіжні структури;

збільшити на 25 відсотків чисельність молоді, що бере участь у реалізації проектів ЄС та інших іноземних держав, зокрема програми - "Erasmus +".

Оцінка стану виконання Програми проводиться Мінмолодьспортом разом з науковими установами.

У разі потреби здійснюватиметься перегляд запланованої діяльності, пошук та впровадження більш ефективних способів розв'язання проблеми.

Оцінка фінансових, матеріально-технічних, трудових ресурсів, необхідних для виконання Програми

Видатки на виконання Програми здійснюватимуться за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів та інших не заборонених законодавством джерел.

Обсяг видатків, необхідних для виконання Програми, визначається щороку з урахуванням можливостей державного та місцевих бюджетів під час формування їх показників.